

Torpinventering i Stora Åby socken Nr. 46 i inventeringen.

Torpets namn: Hybbeln

Tillhört gården: Nisshult

Torpets art: Jordtorp

Torpet nedlades år: 1880

Siste brukare av torpet: Anders Petter Johansson född 1822
Hustrun Christina född Andersdotter 3/7 1826.
Barn: 1. Sven Carl Albin född 1850. 2. Anders August född 1853.
3. Ida Wilhelmina född 1855. 4. Johan Herman född 1858.
5. Hulda Josefina född 1861. 6. Hilma Rosina född 1864.
7. Sanna Sophia född 1867. Rut Svenssons mor.
8. Anna Sophia född 1869. 9. Jenny Albertina född 1873
alla födda i Stora Åby.

Husen finns inte kvar.

**Torpets geografiska läge är utsatt på ekonomiska kartan med nr: 1.
Torpets plats i terrängen har återfunnits.**

Markens nuvarande ägare: Östen Nilsson Nisshult

Kommentar i övrigt: Anders Petter skaffar sig mark på Baslidens ägor och bygger där hus. Stället kallas "Nybygget" och de flyttar dit 1880.

Källor: Husförhörslängder, Skifteshandlingar, Ortsbefolkning.

Inventerare: Boets Torpinventeringscirkel. Med början år 1992

Bestående av: Harry Ström, Hans Rydberg, Sture Johansson, Berit Fransson, Gunnar Jakobsson, Rune Samberg, Siri Nilsson, Gustav Nilsson, Östen Nilsson med sina söner Simon och Adam.

Videofilm nr 3

Skyltbeskrivning

46. Nisshult

Torpet Hybbeln Nisshults ägor. Sist boende.

Johan Petter Johansson född 1822.

Hustrun Christina Charlotta Andersdotter född 1829.

De flyttar till Basliden 1880.

Hej Harry.

Din fråga om Hybbeln.

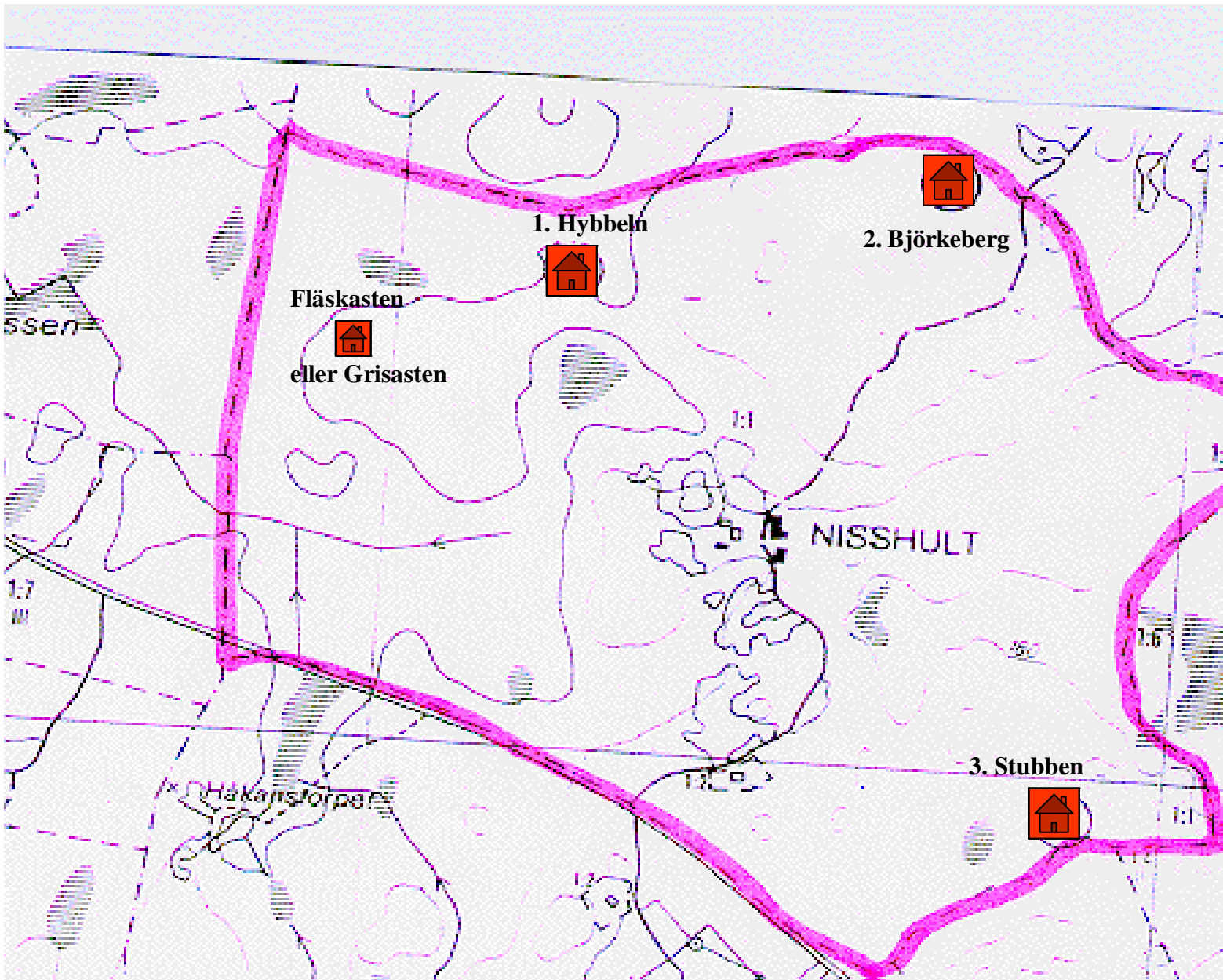
Hybble (ett hybble, hybblen) betyder i dagens svenska 'kyffe, 'koja'; det är den betydelse som anges i Svenska akademins ordlista. Det är bildat till ett ord för 'hushåll, familj' och böle 'bostad'. Det har alltså från början avsett en familjs bostad men har sedan sjunkit i betydelse.

Det namn (?) du frågar efter var hybbeln. Det förefaller vara bildat till hybble, men eftersom det lyder hybbeln, inte hybblen, så kan det inte direkt gå tillbaka på ordet hybble, men det är säkert bildat till detta.

Det kan t. ex. vara en åker, "Hybbleåker", som fått namnet Hybbeln. Det kunde då betyda 'åker invid kojan' e.d.

Hjärtliga hälsningar

Torsten Andersson

Östen Nilsson läser skylten om Hybbeln på Nisshult

Östen Nilsson röjer på torpet Hybbeln

Siri och Östen Nilsson framför Grisasten

Att stjäla en julgris **En svinaktig historia från Stora Åby**

Händelseförloppet utspelades någon gång under 1870 – 80 talet. Det var två gubbar, en torpare från Nisshult och en ”utstraffad” gardist som hette Ahl från ett torp i Tingstad. De två hade kommit överens om att skaffa sig lite julfläsk.

De visste om en gris på en gård i Bökö som var ämnad för julslakt. Någon av gubbarna hade väl under sommaren varit däråt och sett grisen som då gick ute på grönbete, vilket var vanligt på den tiden. För att inte grisarna skulle gå och rota i potatisland och grönsaks- täppor, satte man ofta en ring i näsan på dom. Den här grisen hade en sådan ring.

För att grisen skulle kunna gå fritt ut och in så fanns en lucka på baksidan av svinhuset vilken stod öppen på sommaren.

En kväll i julmånaden så hade det börjat snöa kraftigt. Då bestämde de båda kumpanerna sig för att det var lämpligt att hämta grisen. De drog iväg med en kälke till gården där grisen fanns. Nu var luckan stängd, men gubbarna visste att den gick att öppna.

* * *

Väl ditkommen så fick dom upp luckan och försökte locka ut grisen. Den var väl inte så villig att ge sig ut i vintervädret, så det tog en god stund innan grisen blev nyfiken på att titta ut.

Torparmor hemma på torpet skulle hålla vattenkitteln kokande så att grisen kunde skållas så fort den anlände. Hon berättade senare att det dröjde så länge i väntan på grisen att hon börjat frukta att gubbarna blivit ertappade på ort och ställe.

Så småningom lyckades de dock lura fram grisen till luckan och den stack fram huvudet i gluggen. Då stod en av gubbarna beredd med en lie, och när grishuvudet var lagom långt framkommet satte han lien under halsen på grisen och knyckte till. Den han inte ens med ett sista grymt, och det var bara att hala fram grisen och lasta den på kälken.

* * *

På morgonen kom bonden ut och skulle bjuda grisen på frukost. Stian var tom och luckan var öppen. Han trodde väl först att grisen själv puttat upp luckan och gett sig ut. Han gick ut för att se efter på baksidan, och där var både blodspår och kälkspår. Då stod dramat klart. Det blev till att följa spåren.

När spåren gick åt ett visst håll så anade han vartåt det bar och vände. Det blev att kalla på myndighetsperson, en fjärdingsman. Att hämta honom tog ju sin tid, så när de sedan i sällskap anlände till Nisshultatorpet var slakten undanstökad och allt var städat. Det blev husundersökning men där fanns inget fläsk. Det var undanskaffat och gömt i en grotta under en stor sten i Nisshultaskogen. Den stenen kallas än i dag för "fläskastenen". När det inte var något att finna på torpet, började misstankarna istället att riktas mot den utdtraffade gardisten Ahl som bodde på andra sidan skogen. Färden fortsatte dit.

* * *

När de kom till Ahls stuga och klev in i köket så låg där ett grishuvud på köksbordet, och i trynet på detta huvud satt en järnring.

Bonden kände genast igen sin ring, som var hemmasmidd. Den ringen fällde Ahl. Rättsväsendet torde ha arbetat snabbt på den tiden, ty redan före jul var Ahl dömd för tjuvnad till tre år, tre månader och tre dagars fängelse.

På själva julafton kom kronobetjäning och en skjutsbonde till Tingstadstorpet för att hämta Ahl och föra honom till Mjölby för att vidarebefodran till fängelset i Linköping. När hämningsdelegationen anlände var Ahl inte hemma. Han var gången till Bodebol för att hämta brännvin. Så småningom kom han hemåkandes med en kannekruka med brännvin i. När han trädde in i stugan fick han ett bryskt mottagande. Han skulle omedelbart ställa sig till förfogande och följa med.

* * *

Ahl var väl medveten om att han inte kunde smita, men bad om ynnesten att ta sig en skopa vatten först. Det kunde dom inte neka honom och han fick fatt på en plåtskopa och doppade den i krukans och tog sig en svälj. Hämningspersonalen vädrade väl vad det var i krukans och undrade om inte Ahl kunde bjuda på en slurk. Jo då, Ahl blev generös och gav dem skopan. Stämningen steg i stugan och det blev snart botten opp. När avresan sent omsider kom igång så skedde färden mot Ödeshög under sång och högt skrän. Bygdens folk kände sig illa berörd av att julfriden stördes av ett sådant oväsen.

* * *

Färden med häst och vagn till Mjölby tog sin tid, så det hann bli sena kväll innan resenärerna kom dit. Hur den stackars Ahl fick tillbringa sin julafton förtäljer inte historien. Någon julgröt lär han väl inte ha blivit bjuden, men han överlevde sin fängelsetid och återvände efter avtjänat straff till hembygden.

Där fortsatte han med lite vid sidan om men försiktigare och i blygsammare skala.